

SECTIO VIII.

Christus, quia homo est, ex Paterno ore prodit, ut vox harmonica, & musicus concentus humanis auribus jucunde contemplatus.

360 NE extra chorum saltitare videamur, premenda in primis sunt verba S. Gregorii Nysseni lib. de hominis officio c. 9. quae adeo sunt eruditione, & acumine plena, maxime ad rem nostram, ut ea transcribere non gravabor. Effatur itaque Doctor egregius sic: Mens porro, cum animi tantum intelligentia comprehendatur, corporea scilicet experta materiei, habitura profecto praestantiae suae dona sic erat, ut ea nulla cum re communicarentur, nisi inventa ratio quaedam esset, qua motus ipsius quasi patefere. Idcirco erat opus artificiosa instrumentorum structura, quo mens partes voci formandae destinatas tanquam plectrum feriens, sonis certo modo expressis motum suum interiore exponeret: ac quemadmodum siquis musicae peritus, sua quidem voce vitio quodam desitatur, artem vero nihilominus ostentare velit: ut ergo hic adscititiis vocibus eleganter utitur, vel lyra, vel tibia, quantum arte valeat, demonstrans: sic mens humana variarum rationum indagatrix, cum cogitationum suarum consilia non possit animo aperire, qui per externos sensus res percipit, velut industrius artifex animata organa pulsata, perque editum ab his sonum abditas cogitationes suas patefacit. Est autem in hoc hominis instrumento commissa quaedam tibiae lyraeque musica, non aliter atque si haec duo mutuo concentu consonarent. Haecenus Nyssenus: qui scite ostendit, formandae vocis instrumenta, arterias nempe, palatum, genas, & labia, homini data, tanquam musica instrumenta dulcissimae harmoniae, quae mens humana pulsata ut artifex industrius, & musicae peritus, atque ita interna animi consilia vocalissimo concentu manifestat.

361 Hinc patet, quo jure dicamus, Christum, quia homo est, ex ore Altissimi proditisse ut vocem harmonicam, & musicum concentum. Etenim divina aeterni Genitoris mens eum spiritualis sit omnino, & aeternum Verbum sibi consubstantiale, & cuiusvis materiei experta produxisset; nequaquam illud nobis patefacere poterat, nostris sensibus obiciendo, nisi inventa ratio quaedam esset ad id exequendum. Quid ergo factum? Naturae humanae, seu voci sensibili, & harmonicae, vel lyrae suavissimae Verbum suum adfoeciavit: sic ipse quasi os existens, Spiritu interim sancto vices linguae gerente, rem musicam effecit, suavam melodiam, & jucundissimum concentum, ad permulcenda hominum corda. Propterea Clemens Alexan. in Exhortat. ad gentes, Christum appellat novae harmoniae aeternum modum, qui a Deo accipit denominationem; nam ex ore Dei musicae perfectissimi processit ut musicus instrumentum, & novum canticum. Quidnam ergo vult instrumentum, Dei Verbum, Dominus, & novum canticum? Et est hoc, quod David ad lyram cecinit suam Ps. 56. 9. Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara. Nonnulli apud Genebrardum vertunt: Carmen meum, sive canticum meum. Primum

S. Nyssen. Formanda vocis organa homini concessa ut musica instrumenta dulcissima harmonia.

Verbum divinum humana natura adfoeciavit ut voci sensibili lyraeque suavissima. Clem. Alex.

Pf. 56. 9.

Christi adventum exoptans Cantor Regius, Christum carmen vocat, & canticum. Novum quidem canticum, novae harmoniae aeternus modus, ex ore Paterno.

362 Etenim, probe scimus, aeternum Patrem, dum suum Filium ab aeterno generaret, adeo suam vocem contempsit, ut infinite praeralta extet: Levanto infinito la voz: quando quidem Verbum divinum aequalis omnino perfectionis est cum Genitore altissimo: ideo ex ore Altissimi proditisse dicitur: Altissimus enim Deus non nisi praeraltam vocem edere poterat, quae infinite distaret a limitata nostrae auditivae potentiae sphaera, atque adeo nostris auribus minime apta: nam & Deus erat Verbum. Quod si aliquando Deus, voce aliquantulum attemperata sua, homines alloquebatur, non id absque ingenti audientium pavore, & consternatione factum. Exo. 20. 19. Loquere tu nobis (aiebant Moysi Israelitae) & audiemus: non loquatur nobis Deus, ne forte moriamur. Verè in Moysè loquebatur Deus, sed loquebatur per Moysen, sic vocem suam pro rata portione contemperando. Caeterum haec vox non tam Dei ipsius, quam Moysi famuli sui erat. Quid ergo factum, ut ipsa Dei vox percipi humanis sensibus posset? Paucis dico. Tantum Deus de suae vocis contentione, & intentione remisit, ac demisit, ut infantis (id est, non fantis) pueruli corpusculum Verbum suum induerit. Sic vox contemperata humanis auribus potuit blandiri; & homines, imò & Angeli ad hanc harmoniam propius audiendam convolarunt. Rectè quidem Theodoretus Cyrensis Episcop. lib. 6. de Cræcarum affectionum curatione prope finem: Sicut enim, inquit, qui poterat si modo illi collibisset, homines de caelo, desiderisque ac inertes, ita perterrendo ad officium excitare, neque tamen id ipsum fecit, quia nimirum noverat imbecillum hominum naturam suae vocis sonum capere, ac sustinere non posse. Quid igitur effecit, ut vocem attemperaret suam pro nostro captu? Respondet: Non Angelorum quidem ministerio, Archangelorumve usus est, neque caelitus vocalissimam vocem effudit, cum illisque semel hominibus auditu perfacilem, sed ipse sibi in utero Virginis tabernaculum fecit, indeque progressus est homo visibilis. Totam rem nostram perspicue comprehendit.

363 Verum, in hoc Incarnationis opere, non unam, sed duas voces debita proportione sibi comtemperatas animadverto; alteram divinam, humanam alteram; Verbum nempe Dei aeterna generatione vocem praeraltam; & humanitatem nostram illi hypostatice unitam, conditione sua remissam vocem: quae dum divino Verbo unitur, adeo contemditur, ut homo Deus sit, & sicut Deus insonet, interim usque adeo sese remittente Verbo Dei, Deoque ipso, ut Deus homo sit, & tanquam verus homo operetur, patiturque humana. Mira planè conjunctio vocum. Fulgens magnus ille Helias Propheta Iezabelem persequentem 3. Reg. 19. 9. post quadraginta dierum, noctiumque peregrinationem, & jejunium, ad montem Dei Horeb pervenit, ubi in antro se abscondit. Cumque venisset illuc, mansit in spelunca. Chaldaeus, & Tigurina, Vatablus, & alii legunt: Et ibi pernoctavit. Dum ergo medium noctis silentium tenerent omnia, suam in speluncam abditus Helias, egredi jubetur, & stare in monte coram Domino, illumque

Dum Pater aeternum suum generat Verbum, vocem contulit infinitam, praeraltam, nostris auribus minime aptam. Ioan. 1. 1.

Remisit ac demisit vocem suam Deus per Incarnationis mysterium.

Theodor. Cyrensis.

3. Reg. 19. 9.

expecta-

expectare. Tunc tam vehemens ventus commotus advenit, quam vehemens esset qui montes, & petras subverteret: Sed non in spiritu Dominus: non in commotione Dominus. Terrae concussionem sequebatur ignis; Sed non in igne Dominus. Quid tandem? & post ignem sibilus auræ tenuis. Chaldaeus vertit: vox canentium in silentio. Vatablus verò: vox tacita, vel submissa, & gracilis; & explicat: Cum omnia illa praterierunt, audita est vox submissa, gracilis, & tenuis. Ibi ne Dominus? Ibi planè, ut LXX. Seniores addunt: & ibi Dominus: qui etiam transferunt, vox auræ tenuis. Pagninus, vox tacita, & tenuis. Videtur esse voces Angelorum suavi concentu, & praedulci modulatione canentium, & Dominum suum itipantium; nam Chaldaeus effert: Ecce gloria Domini revelatur, & ante eum exercitium Angelorum. Certè haudquaquam extra chorum nostrum saltitant. Reor enim per hanc vocem submissam, gracilem, tenuem, & tacitam in profundo noctis silentio personantem, adventum divini Verbi in terras portendi, ejusque temporariam ex Matre Virgine nativatem. Sic putat Rupertus Abbas ibi, & S. Irenaeus adversus Hæreses Valentini: Adventus Domini secundum hominem significatur mitis, & tranquillus. Adventus, quem Angelorum millia tantopere celebrarunt Luc. 2. 13. Sed adventus, in quo vox Dei usque adeo tenuis, submissa, & tacita auditur, ut Verbum Deus homo factus appareat infanti-li indutus naturâ. In hoc adventu vox auditur canentium, naturæ scilicet divinae, & humanae, vel etiam trium Personarum canentium praeraltè, & remissè. Praeralta vox est humana nostra natura usque ad Dei consortium assumptam; remissa verò Verbum ipsum divinum, quod se per Incarnationem exinanivit formam servi accipiens. Ex utriusque vocis sonitu mirabilis harmoniae dulcedo emergit, qua Angelici chori exciti, suspenderunt organa sua, ut huic divinae melodiae aures admoverent, permulcerentque.

Chalda. Vatab.

Chalda. Etia praemonstratum Incarnationis opus harmonicum vocem consonantium.

S. Irenae.

Demissa vox Deitas ipsa, Praeralta vero humana natura ad unionem evecta hypostaticeam. Tertull. S. Ambros.

Gen. 28.

P. Ildeph. de Flores in Eccles.

ad humanitatem depresso. Quod S. Bernardus videtur innuere Ser. 48. in Cantica: Videbitis Angelos ascendentes, & descendentes super Filium hominis, quod in uno, eodemque homine Christo Jesu & infirmitatem foviant, & stupeant majestatem. Fovent humanam naturam ad Deum evectam; stupent Dei majestatem ad hominem depresso.

365 Sed enim verò, quorsum haec divina, & humana harmonia, suavisque concentus? Planè quia verus Amoris Deus amari vult, non timeri; amoris stimulos humanis cordibus admoveat conatur. Negligentiae, desidiae, ac tepiditatis somno premebatur Sponsa Can. 5. 2. dum Christus, cor illius more amantium, vigilabat: Ego dormio, & cor meum vigilat. Accedit ille ad dormientis fores, ut fores illa aperiret, & veterem amicitiam inflauraret, & amoris imperio se subiceret. Expende quo artificio: Vox dilecti mei pulsantis: Aperi mibi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Verba amatoriam sunt; verba à sponso decantata sub nocturno silentio; hoc amatorium carmen, & canticum musicè referrebat hominum amator Jesus. Sic S. Gregor. Nyssen. ibi: Cum sponsus adventiret januam pulsans, & suavicantè blandè obsecrans. Qui etiam putat, verba illa quasi claves quaedam fuisse; per quas cor sponsae, quod amori clausum erat, apertum est. Haud dubiè claves sunt horum vocabulorum peculiaris significata, quae abdita referant; cujus generis sunt soror, amica, columba, perfecta. Videtur ad vulgaris amoris imaginem respexisse; quem puerili specie veteres depingebat; alterâ manu citharam, alterâ claves tenentem; uti refert Cæcilius de Imaginibus Deorum. Amoris potestas designatur, quâ corda sibi aperit, & suavi melodia permulcet, excantat, & à sensibus abripit. Quod potiori jure cadit in Iesum verum amoris Deum; qui suâ humanâ, divinâque naturâ jucundissimè modulando, corda referat, mulcet, excitat, inflammat.

S. Bern.

Quorsum haec harmonia Domini Incarnationis? Cant. 5. 2.

Amari vult, non timeri amoris Deus.

S. Nyssen.

Vulgaris amor cum cithara & clavibus.

Christus ut Cantor homines incantat.

Nonnulli existimant incantatorem propriè esse Christum Dæmonis operâ.

I 2

Hic